

**Wymagania edukacyjne
z języka angielskiego
w klasach IV - VIII**

Przedmiotowy system oceniania z języka angielskiego kl. IV-VIII

CELE EDUKACYJNE

- otwarcie uczniom oczu na świat i poszerzania ich doświadczeń poprzez kontakt z nauką języka angielskiego oraz kulturą i obyczajowością krajów anglojęzycznych
- przygotowanie uczniów do wykorzystywania języka angielskiego w różnych sytuacjach życiowych;
- stworzenie podstaw do dalszej nauki języka angielskiego w szkole średniej i później;
- dostarczenie uczniom pozytywnego i konstruktywnego doświadczenia, które sprzyjać będzie ich dalszej nauce języka.

CEL SZCEGÓŁOWY

Osiągnięcie poziomu opanowania języka zapewniającego minimum komunikacji językowej

KONTRAKT MIĘDZY NAUCZYCIELEM A UCZNIEM

1. Ocenianie jest procesem planowanym, systematycznym i jawnym.
2. Przy ocenianiu, nauczyciel uwzględnia możliwości intelektualne ucznia.
3. Ocenianiu podlegają wszystkie wymienione obszary aktywności.
4. Nauczyciel na lekcji organizacyjnej przedstawia wymagania i kryteria ocen.
5. Sprawdziany, testy, odpowiedzi ustne są obowiązkowe.

SPRAWDZIAN, TESTY (praca samodzielna trwająca 45 minut)

6. Sprawdziany są zapowiadane, z tygodniowym wyprzedzeniem i podany jest zakres sprawdzanych umiejętności i wiedzy, informacja o sprawdzianach jest umieszczana w dzienniku Librus.
7. Nauczyciel jest zobowiązany sprawdzić prace klasowe w ciągu dwóch tygodni roboczych.
8. Uczeń otrzymuje na lekcji do wglądu swoją pracę, zapoznaje się z jej wynikiem i zgłasza ewentualne zastrzeżenia do nauczyciela. Prace pozostają również do wglądu dla rodziców i są przechowywane przez nauczyciela przez cały rok szkolny.
9. Uczeń ma prawo do poprawy ocen (od 1 do 3) w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Każda ocena niedostateczna jest traktowana jako informacja o brakach koniecznych do nadrobienia i zaliczenia w formie i terminie ustalonym z nauczycielem. Na ocenę celującą uczeń rozwiązuje sprawdzian z wynikiem 100% i zawiera w nim twórcze, oryginalne rozwiązanie opatrzone komentarzem.
10. Jeżeli uczeń nie pisał sprawdzianu bądź kartkówki, gdyż był nieobecny podczas lekcji zostaje mu wpisane 0. Uczeń musi napisać sprawdzian lub zdać ustnie/pisemnie zaległą test w terminie do dwóch tygodni od pierwszego terminu zapowiedzenia sprawdzianu/kartkówki lub od powrotu do szkoły po przebytej chorobie. Jeżeli tego nie zrobi, nauczyciel zamienia mu 0 na ocenę niedostateczną z tego materiału.

KARTKÓWKA (praca pisemna ok 10 minut)

11. Krótkie sprawdziany obejmują materiał z 3 ostatnich lekcji i nie muszą być zapowiadane na lekcji poprzedzającej ten sprawdzian.
12. Kartkówki długoterminowe w klasach ósmych - zakres materiału jest dawany uczniom na początku miesiąca, a pod koniec danego miesiąca uczniowie piszą z niego kartkówkę.

NIEPRZYGOTOWANIA

13. Uczeń ma prawo do trzykrotnego w ciągu semestru zgłoszenia nieprzygotowania się do lekcji. Przez nieprzygotowanie się do lekcji rozumiemy: brak zeszytu, brak zeszytu ćwiczeń, niegotowość do odpowiedzi, brak pomocy potrzebnych do lekcji. Fakt ten musi zgłosić nauczycielowi przed rozpoczęciem lekcji. **Jeżeli tego nie zrobi otrzymuje ocenę niedostateczną.** Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną.
14. Nauczyciel może przyznawać w trakcie lekcji plusy za udzielenie prawidłowych odpowiedzi i minusy za udzielenie błędnych odpowiedzi. Za uzyskane 5 plusów uczeń otrzymuje ocenę cząstkową bardzo dobrą, za uzyskane 5 minusów uczeń otrzymuje ocenę cząstkową niedostateczną.
15. Nauczyciel może dać uczniowi ocenę niedostateczną, kiedy podczas sprawdzania ćwiczeń wykonywanych na lekcji, uczeń pomimo wielokrotnego powtórzenia prawidłowej odpowiedzi nie słucha i nie poprawia swoich błędów i dalej podaje błędną odpowiedź.

Ponadto uczeń może otrzymać oceny:

- a. za wykonanie dodatkowej pracy projektowej,
- b. za wykonanie dodatkowych zadań, np. przeczytanie i omówienie dłuższego artykułu lub lektury,
- c. udział w konkursach i egzaminach językowych.

FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIA

- sprawdziany
- kartkówki;
- odpowiedzi ustne;
- pisemne indywidualne prace na lekcji;
- prace w grupach;
- aktywność podczas lekcji,

- ćwiczenia wykonywane na lekcji;
- przygotowanie do lekcji;

Oceny są odzwierciedleniem procentowego przyrostu wiedzy i umiejętności określonych wymogami edukacyjnymi zawartymi w podstawie programowej dla danego cyklu kształcenia i uzyskanego w wyniku realizowanego programu nauczania w danej klasie:

Sprawdziany, testy, kartkówki są punktowane, a punkty przeliczane na oceny według skali:

% maksymalnej ilości punktów	Ocena
0 - 29%	Niedostateczna
30% - 50%	Dopuszczająca
51% - 75%	Dostateczna
76% - 90%	Dobra
91% - 100%	bardzo dobra
100%	Celująca, twórcze i oryginalne rozwiązanie (np. email, blog, itp.)

- Nauczyciel może stosować plusy i minusy przy ocenach bieżących.

W przypadku stwierdzenia dysfunkcji ucznia - nauczyciel dostosowuje się do zaleceń orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Nauczyciel stosuje różne formy oceniania - zawsze korzystne dla ucznia.

Sprawdziany, testy, kartkówki uczniów z orzeczeniami Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej są punktowane, a punkty przeliczane na oceny według skali:

% maksymalnej ilości punktów	Ocena
0 - 19%	Niedostateczna
20% - 40%	Dopuszczająca
41% - 65%	Dostateczna
66% - 80%	Dobra
81% - 100%	bardzo dobra
100%	Celująca, twórcze i oryginalne rozwiązanie opatrzone komentarzem

OCENA SEMESTRALNA I ROCZNA

1. Ocenę semestralną (roczną) wystawia nauczyciel najpóźniej na trzy dni przed terminem klasyfikacji semestralnej (rocznej).
2. O zagrożeniu oceną niedostateczną nauczyciel informuje ucznia, jego rodziców oraz wychowawcę klasy na miesiąc przed klasyfikacją poprzez dziennik elektroniczny Librus.
3. Wszystkie formy aktywności ucznia oceniane są w skali stopniowej.
4. Na ocenę semestralną (roczną) mają wpływ wymienione wcześniej formy aktywności i oceny cząstkowe uzyskane przez ucznia w trakcie semestru i roku szkolnego .
5. Ocenę roczną wystawia się na podstawie uzyskanych ocen w ciągu całego roku, jednakże nie jest ona średnią arytmetyczną ocen uzyskanych przez uczniów w ciągu roku (oceny ze sprawdzianów są dla nauczyciela najważniejsze, gdyż pokazują znajomość materiału we wszystkich sprawnościach językowych, na drugim miejscu są istotne kartkówki, odpowiedzi, na trzecim praca na lekcji i aktywność) .

6. Ocenę celującą może otrzymać uczeń, który w 100% spełnia kryteria oceny celującej, nie popełnia żadnych błędów, w pełnym zakresie opanował wiedzę i umiejętności przewidziane w podstawie programowej dla danej klasy.
7. Uczeń może zgłosić nauczycielowi chęć poprawy proponowanej oceny klasyfikacyjnej śródrocznej i rocznej w terminie nie późniejszym niż 2 dni od wystawienia proponowanej oceny. Nauczyciel wyznacza uczniowie zakres materiału, który należy opanować w celu uzyskania oceny wyższej.
8. Nauczyciel może podnieść ocenę nawet o 1 stopień uczniowi, który wyróżnia się aktywnością podczas lekcji, rozwiązuje dodatkowe problemy, wykazuje inicjatywę w dodatkowych pracach, ma wiedzę ponad program, bierze udział w różnych konkursach przedmiotowych, pomaga słabszym uczniom w nauce.
9. Nauczyciel może obniżyć ocenę nawet o 1 stopień uczniowi, który przychodzi na lekcje nieprzygotowany, nie przynosi zeszytu, nie wykazuje chęci opanowania podstawy programowej tzn. obowiązkowego minimum.

INFORMACJA O OCENACH

1. System oceniania na zajęciach edukacyjnych z języka angielskiego opiera się na 6-cio stopniowej skali oceniania obowiązującej w szkole.
2. Na lekcjach języka angielskiego ćwiczone są wszystkie sprawności językowe: mówienie, czytanie ze zrozumieniem, rozumienie tekstu słuchanego, pisanie, słownictwo i gramatyka oraz sprawdzany ich przyrost.
3. Podstawą oceny semestralnej jest otrzymanie przez ucznia co najmniej podwójnej liczby ocen co godzin przedmiotu tygodniowo w danej klasie. Oceny cząstkowe ukazują przyrost wiedzy i wszystkich kształconych sprawności językowych.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA:

GRAMATYKA I SŁOWNICTWO:

6

- uczeń swobodnie operuje strukturami gramatycznymi określonymi w rozkładzie materiału oraz zna niektóre wykraczające poza jego ramy
- z łatwością buduje spójne zdania proste i złożone, poprawne pod względem gramatycznym i logicznym
- posiada bogaty zasób słownictwa, wykraczający poza program nauczania i potrafi go wykorzystać w praktyce
- zna i stosuje w praktyce wyrażenia potoczne przedstawione w podręczniku i wiele wyrażen z innych źródeł, jak prasa, telewizja i Internet
- wykonuje starannie dodatkowe prace projektowe o wyjątkowych walorach językowych
- bardzo chętnie wykonuje obowiązkowe i dodatkowe prace domowe wykraczające poza wymagany poziom
- niezwykle aktywnie prezentuje swoje wiadomości i umiejętności podczas lekcji

5

- uczeń swobodnie operuje strukturami gramatycznymi określonymi w rozkładzie materiału
- buduje spójne zdania proste i złożone, poprawne pod względem gramatycznym i logicznym
- czasami wykonuje dodatkowe prace projektowe
- zawsze prawidłowo wykonuje prace domowe i obowiązkowe prace projektowe
- bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach

4

- prawidłowo operuje większością struktur gramatycznych określonych w rozkładzie materiału
- buduje zdania, które są na ogół spójne i poprawne pod względem gramatycznym i logicznym
- zna większość słów i zwrotów określonych w programie i zazwyczaj poprawnie używa ich w praktyce
- przeważnie prawidłowo wykonuje prace domowe i obowiązkowe prace projektowe
- przeważnie chętnie uczestniczy w zajęciach

3

- zna i potrafi operować niektórymi prostymi strukturami gramatycznymi określonymi w rozkładzie materiału
- buduje zdania, które nie zawsze są spójne - zdania zawierają błędy gramatyczne i logiczne, które czasami zakłócają sens przekazu
- na ogół używa słownictwa odpowiedniego do zadania, choć w ograniczonym zakresie
- nieregularnie wykonuje prace domowe i projektowe - prace zawierają błędy
- rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach

2

- słabo zna struktury gramatyczne określone w rozkładzie materiału i ma problemy z wykorzystaniem ich w praktyce
- zdania, które buduje są mało zrozumiałe i na ogół niespójne pod względem gramatycznym i logicznym - uczeń niechętnie przystępuje do samodzielnej pracy
- dysponuje bardzo ograniczonym słownictwem
- potrzebuje pomocy nauczyciela przy wykonywaniu prostych zadań gramatycznych i leksykalnych

- sporadycznie odrabia prace domowe i projektowe
- nie uczestniczy aktywnie w zajęciach - nie zgłasza się do zadań, a zmuszany do odpowiedzi, popełnia wiele błędów

1

- nie opanował podstawowych zagadnień gramatycznych określonych w rozkładzie materiału
- nie zna podstawowych słów i wyrażeń
- nie potrafi budować prostych zdań, nawet z pomocą nauczyciela
- bardzo rzadko odrabia prace domowe lub projektowe, które zawsze zawierają błędy uniemożliwiające zrozumienie treści

CZYTANIE

6

- regularnie czyta dla przyjemności dodatkowe teksty takie jak: artykuły anglojęzyczne, komiksy, krótkie czytanki i książki w uproszczonych wersjach
- rozumie przeczytane teksty - z łatwością wybiera odpowiednie informacje z tekstu, rozumie kontekst sytuacyjny, bez problemu określa intencje autora
- na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie wykonać zadania sprawdzające każdego typu i potrafi zawsze uzasadnić swoją decyzję
- zawsze ćwiczy w domu czytanie zadanych tekstów
- technika czytania - czyta bezbłędnie również podczas lekcji (bez przygotowania)
- podczas lekcji bardzo chętnie prezentuje swoje umiejętności z zakresu czytania

5

- czyta dla przyjemności teksty zawarte w podręczniku i czasami czyta dla przyjemności teksty dodatkowe, np.: instrukcje do gier, czasopisma anglojęzyczne, książki w uproszczonych wersjach
- rozumie przeczytane teksty - potrafi wybrać właściwe informacje z tekstu, rozumie kontekst sytuacyjny, określa intencje autora
- na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wykonać zadania sprawdzające różnego typu, np.: ustalanie kolejności wydarzeń, udzielanie odpowiedzi na pytania, określanie prawdziwości zdań i potrafi uzasadnić swoją decyzję
- zawsze ćwiczy w domu czytanie zadanych tekstów
- technika czytania - czyta prawidłowo
- podczas lekcji chętnie prezentuje swoje umiejętności z zakresu czytania

4

- rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, czasami popełnia błędy przy wyborze właściwych informacji z tekstu, zazwyczaj rozumie kontekst sytuacyjny, czasami ma problem z określeniem intencji autora
- czasami popełnia błędy przy wykonywaniu zadań sprawdzających rozumienie tekstu typu, np.: ustalanie kolejności wydarzeń, udzielanie odpowiedzi na pytania, określanie prawdziwości zdań, choć przeważnie potrafi uzasadnić swoją decyzję
- przeważnie ćwiczy w domu czytanie zadanych tekstów
- technika czytania - czyta popełniając nieliczne błędy
- podczas lekcji raczej chętnie prezentuje swoje umiejętności z zakresu czytania

3

- nie rozumie całego tekstu, ale jest w stanie uchwycić jego ogólny sens, potrafi znaleźć tylko niektóre z potrzebnych informacji, nie zawsze rozumie kontekst sytuacyjny i ma problem z określeniem intencji autora

- popełnia liczne błędy przy wykonywaniu prostych zadań sprawdzających bardziej szczegółowe rozumienie tekstu typu: ustalanie kolejności wydarzeń, udzielanie odpowiedzi na pytania, określanie prawdziwości zdań - czasami potrafi uzasadnić swoją decyzję
- czasami ćwiczy w domu czytanie zadanych tekstów
- technika czytania - czyta popełniając liczne błędy
- czasami zgłasza się do czytania podczas lekcji

2

- nawet z pomocą nauczyciela ma poważny problem z wykonaniem najprostszyc zadań sprawdzających poziom zrozumienia ogólnego
- Przy wykonywaniu najprostszyc zadań sprawdzających poziom zrozumienia szczegółowego, typu: ustalanie kolejności wydarzeń, określanie prawdziwości zdań
- najczęściej zgaduje i nie potrafi uzasadnić swojej decyzji
- sporadycznie ćwiczy w domu czytanie zadanych tekstów
- technika czytania - czyta niechętnie popełniając bardzo liczne błędy

1

- zwykle nie czyta tekstów zawartych w podręczniku
- jeśli czyta to nie rozumie sensu większości przeczytanego tekstu i nie potrafi skorzystać z żadnych zawartych w nim informacji
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie wykonać najprostszyc zadań sprawdzających poziom zrozumienia tekstu
- niekiedy rozumie jedynie pojedyncze wyrazy
- nie ćwiczy w domu czytania zadanych tekstów
- technika czytania - czyta bardzo niechętnie, popełniając bardzo liczne, rażące błędy, uniemożliwiające zrozumienie

SŁUCHANIE

6

- potrafi zrozumieć ogólny sens różnorodnych rozmów opartych na materiałach anglojęzycznych wykraczających poza materiał zawarty w podręczniku takich jak: piosenki, filmy, proste skecze
- rozumie wszystkie polecenia nauczyciela i potrafi właściwie na nie zareagować
- potrafi z łatwością rozpoznać uczucia i reakcje mówiącego
- potrafi wydobyć szczegółowe informacje z tekstu słuchanego i właściwie na nie zareagować
- na podstawie wysłuchanego tekstu potrafi bezbłędnie wykonać wszystkie zadania sprawdzające różnego typu - zawsze potrafi uzasadnić swój wybór
- z łatwością rozróżnia dźwięki i intonację
- bardzo aktywnie prezentuje swoje umiejętności z zakresu słuchania

5

- potrafi zrozumieć ogólny sens różnorodnych rozmów opartych na materiałach anglojęzycznych zawartych w podręczniku
- rozumie zdecydowaną większość poleceń nauczyciela i potrafi właściwie na nie zareagować
- potrafi rozpoznać uczucia i reakcje mówiącego
- na podstawie wysłuchanego tekstu potrafi wykonać zadania sprawdzające typu: ustalanie kolejności wydarzeń, udzielanie odpowiedzi na pytania, określanie prawdziwości zdań, uzupełnianie tekstu z lukami, uzupełnianie tabelki brakującymi informacjami - uczeń potrafi uzasadnić swój wybór
- rozróżnia dźwięki i intonację
- aktywnie prezentuje swoje umiejętności z zakresu słuchania

4

- potrafi zrozumieć sens większości różnorodnych rozmów opartych na materiałach anglojęzycznych zawartych w podręczniku
- rozumie większość poleceń nauczyciela i zazwyczaj potrafi prawidłowo na nie zareagować
- zazwyczaj potrafi rozpoznać uczucia i reakcje mówiącego
- na podstawie wysłuchanego tekstu potrafi wykonać większość zadań sprawdzających typu: ustalanie kolejności wydarzeń, udzielanie odpowiedzi na pytania, określanie prawdziwości zdań, uzupełnianie tekstu z lukami, uzupełnianie tabelki brakującymi informacjami - zazwyczaj potrafi uzasadnić swoją decyzję
- rozróżnia większość dźwięków
- przeważnie aktywnie prezentuje swoje umiejętności z zakresu słuchania

3

- potrafi zrozumieć sens niektórych rozmów opartych na materiałach anglojęzycznych zawartych w podręczniku
- nie rozumie całego tekstu i nie jest w stanie zawsze uchwycić jego ogólny sens
- nie zawsze rozumie polecenia nauczyciela i nie zawsze potrafi na nie odpowiednio zareagować
- nie zawsze rozpoznaje uczucia i reakcje mówiącego
- na podstawie wysłuchanego tekstu potrafi wykonać niektóre zadania sprawdzające typu: ustalanie kolejności wydarzeń, udzielanie odpowiedzi na pytania, określanie prawdziwości zdań, uzupełnianie tekstu z lukami, uzupełnianie tabelki brakującymi informacjami - popełnia przy tym błędy i nie zawsze jest w stanie uzasadnić swój wybór
- mało aktywnie prezentuje swoje umiejętności z zakresu słuchania, ma problemy z koncentracją przy wykonywaniu zadań ze słuchu

2

- nie potrafi zrozumieć sensu większości rozmów opartych na materiałach anglojęzycznych zawartych w podręczniku
- zwykle nie rozumie tekstu i nie jest w stanie uchwycić jego sensu
- zwykle nie rozumie poleceń nauczyciela i nie potrafi na nie zareagować
- sporadycznie rozpoznaje reakcje i uczucia mówiącego
- na podstawie wysłuchanego tekstu ma poważny problem z wykonaniem zadań sprawdzających typu: ustalanie kolejności wydarzeń, udzielanie odpowiedzi na pytania, określanie prawdziwości zdań, uzupełnianie tekstu z lukami, uzupełnianie tabelki brakującymi informacjami - zwykle zgaduje, popełniając przy tym bardzo liczne błędy, potrzebuje pomocy
- zwykle nie rozróżnia dźwięków
- uczeń nie jest aktywny i nie koncentruje się podczas wykonywania zadań ze słuchu

1

- nawet z pomocą nauczyciela i kilkakrotnym powtarzaniu nagrania nie rozumie jakichkolwiek rozmów opartych na materiałach anglojęzycznych zawartych w podręczniku
- nie rozumie żadnych poleceń nauczyciela, nawet najprostszych i z podpowiedziami
- jest w stanie zrozumieć tylko pojedyncze wyrazy, lecz nie potrafi na ich podstawie zrozumieć ogólnego sensu wypowiedzi
- nie rozpoznaje uczuć i reakcji mówiącego
- błędnie rozwiązuje zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu, nawet z pomocą nauczyciela
- nie rozróżnia dźwięków
- uczeń nie jest aktywny podczas zajęć, ponieważ nie rozumie tego, co słyszy

MÓWIENIE

6

swobodnie i bardzo chętnie wypowiada się na różne tematy, zachowując przy tym dużą dokładność języka

- poziom wypowiedzi wykracza poza wymagania programowe
- ma bardzo dobrą wymowę i można go łatwo zrozumieć
- w zadaniach komunikacyjnych jest zawsze bardzo aktywny i zaangażowany
- w sposób naturalny i spontaniczny niezwykle chętnie wypowiada się na różne tematy

5

□

- dość swobodnie i chętnie wypowiada się na różne tematy, zachowując przy tym dokładność językową

- potrafi dość płynnie i bez zahamowań mówić na tematy określone w rozkładzie materiału

•

dysponuje pełnym zakresem słownictwa opisanym w rozkładzie materiału

□ ma prawidłową wymowę i można go łatwo zrozumieć

□ w zadaniach komunikacyjnych jest zawsze aktywny i zaangażowany

□ w sposób naturalny i spontaniczny bardzo chętnie wypowiada się podczas lekcji na różne tematy

4

- mówi z lekkim wahaniem, dość spójnie, w miarę poprawnym językiem
- dysponuje słownictwem wystarczającym do dość swobodnej interakcji w zakresie opisanym w rozkładzie materiału
- można go zazwyczaj zrozumieć
- potrafi włączyć się do rozmowy
- w zadaniach komunikacyjnych jest raczej aktywny

- na ogół w naturalny sposób chętnie wypowiada się podczas lekcji na różne tematy

3

- uczeń mówi z wyraźnym wahaniem, raczej niespójnie i niepełnymi zdaniami
- posługując się językiem, popełnia liczne błędy, które czasem zakłócają przekaz
- wypowiada się tylko na wybrane zagadnienia opisane w rozkładzie materiału
- w zadaniach komunikacyjnych jest rzadko aktywny, często ułatwia sobie pracę, posługując się językiem ojczystym
- rzadko wypowiada się podczas lekcji, zapytany popełnia dużo błędów językowych

2

- uczeń wypowiada się sporadycznie, nie z własnej inicjatywy
- popełnia wiele błędów uniemożliwiających zrozumienie
- czasami wypowiada jedynie pojedyncze słowa lub podstawowe zwroty
- czasami przy pomocy nauczyciela bierze udział w zadaniach komunikacyjnych, lecz na ogół nie jest aktywny, zwykle nie interesuje go praca zespołu, a nawet potrafi ją dezorganizować
- nie zabiera głosu w rozmowie

1

- uczeń ma ogromny problem, aby wypowiedzieć się na jakikolwiek, nawet najprostszy temat, nawet przy pomocy nauczyciela
- wypowiadając się popełnia bardzo liczne błędy, przez co jego wypowiedź jest niezrozumiała, niespójna i nie zawsze na temat
- zwykle nie potrafi odpowiedzieć na krótkie, bardzo łatwe pytania nauczyciela nawet kierowany podpowiedziami z jego strony
- prawie nigdy nie zabiera głosu w rozmowie

PISANIE

6

- wykonuje nieobowiązkowe prace pisemne - pisze dla przyjemności, np.: prowadzi pamiętnik, blog lub koresponduje z rówieśnikami z zagranicy
- pisze wypowiedzi pisemne bogate pod względem gramatyczno-leksykalnym
- pisze spójnie, bez błędów w pisowni i interpunkcji
- bardzo chętnie wykonuje zarówno pisemne prace projektowe zawarte w podręczniku, jak i te z dodatkowych źródeł
- poziom prac wykracza poza wymagany materiał
- bardzo chętnie wykonuje dodatkowe prace domowe, które wykraczają poza wymagany poziom

5

- wyczerpująco wykonuje prace pisemne na tematy wyszczególnione w rozkładzie materiału
- potrafi w spójny sposób zorganizować swoją wypowiedź
- pisząc, wykorzystuje bogaty zasób środków gramatyczno-leksykalnych
- popełnia nieliczne, mało znaczące błędy w pisowni i interpunkcji
- chętnie wykonuje pisemne prace projektowe zawarte w podręczniku
- zawsze prawidłowo wykonuje prace domowe

4

- prace pisemne są dość obszerne ale nie zawsze wyczerpujące
- wypowiedzi pisemne zawierają nieliczne błędy gramatyczno-leksykalne, które na ogół nie zakłócają przekazu
- pisze nie zawsze spójnie, czasami z błędami w pisowni i interpunkcji
- czasami wykonuje pisemne prace projektowe zawarte w podręczniku
- przeważnie wykonuje prawidłowo prace domowe

3

- pisze prace pisemne, które są mało rozbudowane, nie zawsze na temat
- stosuje ograniczony zakres słownictwa i struktur językowych
- wypowiedzi pisemne zawierają liczne błędy gramatyczno-leksykalne, które niekiedy zakłócają przekaz
- tekst nie jest spójny, zawiera liczne błędy w pisowni i interpunkcji
- czasami wykonuje prace domowe, które zawierają błędy

2

- uczeń pisze sporadycznie i niechętnie
- prace pisemne są ubogie w struktury gramatyczno-leksykalne
- pisanie prac sprawia duże trudności, nawet z pomocą nauczyciela
- pisze niespójne, z dużą ilością błędów językowych, które bardzo często zakłócają przekaz
teksty są źle zorganizowane i chaotyczne
- popełnia szereg błędów przy przepisywaniu z tablicy
- rzadko odrabia prace domowe

1

- nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wypowiedzieć się pisemnie na większość tematów zawartych w rozkładzie materiału
- jeśli pisze, to prace ucznia są nieczytelne lub zawierają tak dużo błędów gramatyczno-leksykalnych, że przekaz staje się niezrozumiały
- ma problemy przy przepisywaniu z tablicy
- teksty są bardzo źle zorganizowane i chaotyczne
- zwykle nie prowadzi zeszytu bądź robi to w sposób bardzo niedbały

- nie odrabia nawet najprostszych prac domowych - jeśli je wykona, obfitują one w rażące błędy, które uniemożliwiają zrozumienie treści

Niepełnosprawność intelektualna -

upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim

JĘZYKI OBCE			
<ul style="list-style-type: none"> • trudności z prawidłową wymową • trudności w zapamiętywaniu i/lub odtwarzaniu treści, słówek, zdań • trudności w swobodnym wypowiedzianiu się na określony temat • trudności w poprawnym czytaniu i pisaniu • problemy z gramatyką 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszanie ilości słówek do zapamiętania • pozostawianie większej ilości czasu na ich przyswojenie • odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany • wymagania w wypowiedzianiu się na określony temat ograniczyć do kilku krótkich, prostych zdań 	<ul style="list-style-type: none"> • dobór metod dostosowany do indywidualnych potrzeb ucznia (patrz upośledzenie umysłowe lekkiego stopnia) 	<ul style="list-style-type: none"> • dobór środków dydaktycznych do indywidualnych potrzeb ucznia (patrz upośledzenie umysłowe lekkiego stopnia)

Niepełnosprawność intelektualna wynikająca z **autyzmu**

<p><u>deficyty w zachowaniach społecznych</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • uczeń nie potrafi nawiązać więzi z otoczeniem i unika kontaktu wzrokowego • charakterystyczny jest „kamienny wyraz twarzy” w 	<ul style="list-style-type: none"> • omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej) • podawanie poleceń w 	<ul style="list-style-type: none"> • stymulacja polisensoryczna (poznawanie poprzez patrzenie, słuchanie i dotykanie) • metody 	<ul style="list-style-type: none"> • synteza mowy • komputerowe translatory • program
---	--	--	--

<p>sytuacjach, w których powinny wykazać żywą ekspresję</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie ma zachowania antycypacyjnego • nie rozumie kierowanych do niego gestów, uśmiechu, nawet prostych słów • wycofuje się i zamyka w sobie <p><u>Opóźnienia i deficyty w nabywaniu mowy i języka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • często nie mówi wcale albo tylko powtarza słowa wypowiedziane przez drugą osobę • w zachowaniu werbalnym pojawiają się agramatyzmy, neologizmy, echolalia, także nietypowa intonacja, rytm i tempo wypowiedzi, zwykle nieadekwatne do sytuacji • ucznia z autyzmem charakteryzuje niezdolność do kolektywnej zabawy, uczenia się konwencji, reguł gry i naśladownictwa, co związane jest z niezdolnością do rozumienia uczuć innych ludzi 	<p>prostszej formie, dzielenie złożonych treści na proste, bardziej zrozumiałe części (im bardziej złożone zadanie, tym większe prawdopodobieństwo, że uczeń zablokuje się i nawet nie rozpocznie jego wykonywania albo zaprzestanie wykonywania w trakcie)</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie pochwał ucznia, który już pamięta o czymś, o czym wcześniej zapomniał (nienależy oczerniać go ani nie „męczyć”, gdy mu się to nie uda; uczeń z Autyzmem może zacząć wierzyć, iż nie potrafi zapamiętać, że np. musi przynieść na zajęcia wymagane rzeczy) • wprowadzanie nowych treści i zadań wymaga szczegółowych objaśnień (często bardziej przydatne okazują się instrukcje obrazkowe w porównaniu ze słownymi bądź kombinacja jednych i drugich) 	<p>graficznego zapisu</p> <ul style="list-style-type: none"> • metoda praktycznego działania (konstruowanie, manipulowanie działaniem) • metody samodzielnych doświadczeń • metody zadań stawianych do wykonania, • metoda obserwacji • pokaz (okazów naturalnych, modeli ilustracji) • opis i pogadanka (związane z konkretem) • metody ćwiczeń utrwalających • metoda 	<p>Komputerowy do odczytowania tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> • edytory tekstu • wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp. • nagrane teksty lektur na nośnikach elektronicznych (e-booki, audiobooki) • pomoce
--	---	---	--

<p><u>Ograniczone, sztywne, powtarzające się zachowania i zainteresowania</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • domaga się stałości i zachowania określonego porządku w swoim otoczeniu • zmiany w najbliższym otoczeniu jak i w schemacie rytualnych czynności lub zabranie ulubionego przedmiotu powodują niepokój i często reakcję lękową • uczeń zachowuje się jakby był sam, sam wyznacza granice swojego świata, dramatycznie reagując na ich naruszenie • używa różnych przedmiotów (np. ołówek, żyłeczka) zawsze w ten sam, często niezgodny z przeznaczeniem sposób • rozwija szereg stereotypii: trzepotanie ramionami i rękami, kręcenie głową, grymasy, manieryzmy chodzenia, skakanie na jednej (lub obu) nogach, kręcenie się wokół osi własnego ciała, kręcenie 	<ul style="list-style-type: none"> • przywoływanie uwagi ucznia (uczniowie mogą koncentrować się na jakiś dźwiękach lub ruchomych obiektach i nie być w stanie odwrócić od nich uwagi) • wykorzystywanie szczególnych talentów ucznia (np. niewiarygodną pamięć związaną z przeczytanymi książkami, usłyszanyymi przemówieniami czy statystykami) • nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy • korzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi 	<p>wpływu osobistego (wysuwanie sugestii, działanie przykładem osobistym, wyrażanie aprobaty i dezaprobaty)</p> <ul style="list-style-type: none"> • metoda kinezjologii edukacyjnej • metody aktywizujące • metody problemowe rozwijające umiejętność krytycznego myślenia, metody ekspresji nastawionej na emocje i przeżywania • relaksacja • elementy biblioterapii 	<p>audiowizualne, np. projektor</p> <ul style="list-style-type: none"> • tablice interaktywne • kalkulatory • terminale lub „przypomieniacze” komputerowe
--	---	--	--

<p>przedmiotami (sznurkiem, chusteczką itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • często kołysze się rytmicznie • gromadzi nadmiernie określone przedmioty • typowe są zrytualizowane, powtarzające się zachowania, np. kolejność ubierania się, <p><u>Zdolności intelektualne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zdolności intelektualne uczniów z autyzmem są bardzo zróżnicowane, sięgają od upośledzenia umysłowego aż do normalnej inteligencji, przy czym zdarza się, że wykazują zadziwiające uzdolnienia muzyczne, matematyczne, w dyscyplinach technicznych, a także w innych dziedzinach • uczniowie dotknięci autyzmem mają problemy z myśleniem abstrakcyjnym i pojęciowym • uczniowie ci odznaczają się często wybiórczymi zdolnościami np. doskonałą pamięcią mechaniczną, niezwykłą zręcznością 			
--	--	--	--

<p>manipulacyjną, szczególnymi zdolnościami muzycznymi; jednocześnie nie potrafią wykonać niektórych najprostszych czynności życiowych</p> <p><u>Zachowania nietypowe, niepożądane</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzują się tendencjami do autoagresji (bicie się po głowie, uderzanie głową o przedmioty, gryzienie własnych rąk, wyrywanie sobie włosów itp.) w rezultacie często dochodzi do samookaleczenia • gwałtowne przeżycie lęku u tych uczniów najczęściej objawia się stereotypowymi ruchami: zasłanianie twarzy rękami, chowanie głowy w ramiona i przeraźliwy krzyk • odczuwanie przyjemnych stanów wywołuje u tych uczniów ogólną pobudliwość: kiwanie się, podskakiwanie, klaskanie rękami lub uderzanie nimi w 			
---	--	--	--

<p>ciało</p> <ul style="list-style-type: none"> • mają kłopoty z jedzeniem i spaniem • powtarzają stale te same dziwne zachowania lub dźwięki 			
---	--	--	--

Niepełnosprawność intelektualna wynikająca z zespołu Aspergera

<ul style="list-style-type: none"> • skłonność powracania do sztywnych, stereotypowych zachowań • brak elastyczności poznawczej • trudności w myśleniu i działaniu • perspektywicznym • trudności w rozumieniu i odpowiadaniu na społeczne/emocjonalne sygnały • trudności w rozumieniu sensu • zaburzenia komunikacji pragmatycznej • problemy z uwagą • obniżenie poziomu umiejętności w sytuacjach stresujących • nieprawidłowe przetwarzanie bodźców sensorycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej) • systematyczne przywoływanie uwagi i kontaktu wzrokowego • stosowanie prostych, jasnych komunikatów bezpośrednio do ucznia • ustalenie systemu nagradzania za właściwe zachowanie i aktywność na lekcji i konsekwentnie jego wdrażanie i przestrzeganie • wydłużenie lub ustalenie określonego czasu pracy (odliczanie upływu czasu na wykonanie zadania) • przygotowanie ucznia do 	<ul style="list-style-type: none"> • metody problemowe rozwijające umiejętność krytycznego myślenia • metody ekspresji nastawione na emocje i przeżywanie • metody polisensoryczne • metody praktycznego działania • metody relaksacji • metoda obserwacji • pokaz (okazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp. • nagrane teksty lektur na nośnikach elektronicznych (e-booki, audiobook
--	---	---	--

<p>(nadwrażliwość dotykowa, zapachowa, słuchowa)</p> <ul style="list-style-type: none"> • problemy z samodzielnym dokończeniem zadania • brak inicjatywy (gdy pozostawi się ich samych sobie mają tendencję do stereotypowego powtarzania czynności) • trudności w zastosowaniu tego, czego nauczyły w jednej sytuacji do innej sytuacji • łatwość zapamiętywania wzrokowego • trudności z formułowaniem dłuższych wypowiedzi ustnych • łatwiej jest im przekazać informacje w formie pisemnej (dotyczy części uczniów z zespołem Aspergera) • kłopoty z małą motoryką • kłopoty z wyobraźnią 	<p>wszelkich zmian w otoczeniu i rozkładzie dnia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrzymywanie systematycznych kontaktów z rodzicami ucznia, • zachęcanie do nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami • dbanie o optymalną pozycję ucznia autystycznego w klasie • nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy korzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi 	<p>naturalnych, modeli ilustracji)</p> <ul style="list-style-type: none"> • opis i pogadanka (związane z konkretem) • metody ćwiczeń utrwalających, • metoda wpływu osobistego (wysuwanie sugestii, działanie przykładem osobistym, wyrażanie aprobaty i dezaprobaty) • stymulacja polisensoryczna (poznawanie poprzez patrzenie, słuchanie i dotykanie) 	<p>i)</p> <ul style="list-style-type: none"> • program komputerowy do odczytywania tekstu • edytory tekstu • pomoce audiowizualne, np. projektor • tablice interaktywne • kalkulatory • terminatory „przypomnienie” komputerowe
---	---	--	--

Nieppełnosprawność związana z dysfunkcją słuchu

<ul style="list-style-type: none"> • uczeń sprawia wrażenie nie uważającego i ub śniącego na jawie, może nie słyszeć instrukcji nauczyciela • pojawiają się trudności w interakcjach słownych - niechętnie angażuje się w działania klasowe (uczeń obawia się porażki, ponieważ ma kłopoty z rozumieniem) • reaguje nietypowo na ustne instrukcje (nie rozumie zasad lub intencji innych osób) • może mieć zaburzenia mowy (niepłynność mówienia), mały zasób słów i pojęć • słabo czyta • często myli głoski dźwięczne i bezdźwięczne, nie różnicuje głosek z trzech szeregów s-z-c-dz, sz-ż-cz-dź, ś-ź-ć-dź (np. zamiast „z” może napisać każdą inną literę s, ż, sz) • zamienia i gubi litery, pomija części wyrazów, myli końcówki - co powoduje 	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla ucznia w pierwszej ławce w rzędzie od okna. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust. Należy też, umożliwić dziecku odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi • nauczyciel mówiąc do całej klasy, powinien stać w pobliżu dziecka zwrócony twarzą w jego stronę - nie powinien chodzić po klasie, czy być odwrócony twarzą do tablicy, to utrudnia dziecku odczytywanie mowy z jego ust • należy mówić do dziecka wyraźnie używając normalnego głosu i intonacji, unikać gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej 	<ul style="list-style-type: none"> • metody oparte na słowie • metody oparte na obserwacji, • metody oparte na działaniu praktycznym • metody aktywizujące • metody poszukujące • metody kierowania samodzielną pracą ucznia • metody audytywno-werbalne • metody wzrokowo-słuchowo-dotykowe, elementy integracji sensorycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • aparaty słuchowe, implanty i inne urządzenia techniczne odpowiednie do wady słuchu (np. słuchawki) • bezprzewodowy system komunikacji - FM • tablice interaktywne • syntezatory mowy • program komputerowy do odczytywania
---	--	--	--

<p>zmianę treści</p> <p>znaczenia wyrazów, czasem pisze bezsensowne zlepki liter - w przypadku niezrozumienia ich znaczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • duże trudności sprawia poprawna pisownia, opanowanie gramatyki, składni i ćwiczenia stylistyczne • nie jest on w stanie samodzielnie czytać i zrozumieć treści obszernych lektur szkolnych (potrzebuje więcej czasu na głośne czytanie) • uczeń z wadą słuchu ma trudności z równoczesnym wykonywaniem kilku czynności w tym samym czasie, nie jest w stanie słuchać nauczyciela - co wymaga obserwacji jego twarzy - jednocześnie otworzyć książkę na odpowiedniej stronie i odnaleźć wskazane ćwiczenie. Często więc nie nadąża za tempem pracy pozostałych uczniów w klasie 	<p>gestykulacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • trzeba zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas m.in. zamykać okna przy ruchliwej ulicy, unikać szeleszczenia kartkami papieru, szurania krzesłami, to utrudnia dziecku rozumienie poleceń nauczyciela i wypowiedzi innych uczniów, powoduje też większe zmęczenie. Takie zakłócenia stanowią również problem dla uczniów z aparatami słuchowymi, ponieważ są wzmacniane przez aparat • nauczyciel powinien upewnić się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedosłyszającego. W przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając prostego, znanego uczniowi słownictwa. Można też wskazać jak to polecenie wykonuje jego kolega siedzący 	<p>tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> • edytory tekstu • komputerowe translatory • komputery z oprogramowaniem do odczytywania tekstów • dyktafon • wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografii
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • mogą wystąpić problemy ze skupieniem uwagi słuchowej na tekstach słownych • problemy w przyswajaniu wiedzy wymagającej sekwencyjnego (logicznego) porządkowania faktów (przedmioty ścisłe: matematyka, chemia, fizyka) oraz syntetycznego ujmowania faktów • uczeń słabo słyszający może mieć trudności z kontrolowaniem emocji, można zaobserwować niezrównoważenie emocjonalne, skłonność do załamania, nerwowość, drażliwość, płaczliwość • ze względu na problemy w rozumieniu słów, uczeń może przejawiać trudności w zakresie nauki przedmiotów humanistycznych i preferować przedmioty ścisłe • trudności z percepcją muzyki, brak poczucia rytmu, problemy z odtwarzaniem piosenek oraz z nauką gry na 	<p>w ławce</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczeń niedosłyszający powinien siedzieć w ławce ze zdolnym uczniem, zrównoważonym emocjonalnie, który chętnie dodatkowo będzie pomagał mu np. szybciej otworzy książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp. • podczas omawiania nowego tematu, nowych i ważniejszych słów, dat na lekcji historii itp., należy wypisywać je na tablicy i jak najczęściej używać pomocy wizualnych (tablic, wykresów, rysunków itp.) • można przygotować uczniowi z niedosłuchem plan pracy na piśmie opisujący zagadnienia poruszane w wykładzie lub poprosić innych uczniów w klasie, aby robili notatki z kopia i udostępniali je koledze • konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie 		<p>e, mapy itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • nagrane teksty lektur na nośnikach elektronicznych (e-booki, audiobooki) • pomoce audiowizualne, np. projektor y • filmy i wideoklipy z napisami • kalkulatory
--	---	--	---

instrumentach	<p>prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciel podczas lekcji powinien często zwracać się do ucznia niesłyszącego, zadawać pytania - nie dlatego, aby oceniać jego wypowiedzi, ale by zmobilizować go do lepszego koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu • z uwagi na wolne tempo czytania, uczeń potrzebuje więcej czasu na przeczytanie całej książki. Dla ułatwienia analizy treści tekstów nauczyciel może podać pytania pomocnicze, na które uczeń powinien przygotować odpowiedzi • uczeń czytając lekturę, krótkie opowiadanie itp. może założyć tzw. słowniczek niezrozumiałych zwrotów • przy ocenie prac 		
---------------	--	--	--

	<p>pisemnych ucznia nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu, nie powinny one obniżyć ogólnej oceny pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie należy krytykować oraz nie oceniać negatywnie wobec klasy 		
--	---	--	--

Specyficzne trudności w uczeniu:

Dysleksja

JĘZYKI OBCE			
<ul style="list-style-type: none"> • trudności z zapamiętaniem słówek, struktur gramatycznych • problemy z budowaniem wypowiedzi ustnych • trudności z rozumieniem i zapamiętywaniem tekstu mówionego lub nagranego na taśmę • problemy z odróżnianiem słów podobnie brzmiących • błędy w pisaniu - trudności z odróżnianiem wyrazów podobnych - gubienie drobnych elementów graficznych, opuszczanie i przestawianie liter 	<ul style="list-style-type: none"> • dawać łatwiejsze zadania • nie wyrywać do natychmiastowej odpowiedzi, dawać więcej czasu na zastanowienie się i przypomnienie słówek, zwrotów • dawać więcej czasu na opanowanie określonego zestawu słówek • w fazie prezentacji leksyki zwolnić tempo wypowiedzianych słów i zwrotów, a nawet wypowiadać je przesadnie poprawnie • nowe wyrazy objaśniać za pomocą polskiego 		

<ul style="list-style-type: none"> • trudności z poprawnym pisaniem, pomimo dobrych wypowiedzi ustnych • kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej • gubienie drobnych elementów graficznych, opuszczanie i przestawianie liter • trudności z poprawnym pisaniem, pomimo dobrych wypowiedzi ustnych • kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej 	<p>odpowiednika, w formie opisowej, podania synonimu, antonimu, obrazka, tworzenia związku z nowym wyrazem</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zapamiętywaniu pisowni stosować wyobrażanie wyrazu, literowanie, pisanie palcem na ławce, pisanie ze zróżnicowaniem kolorystycznym liter • przy odczytywaniu tekstu przez nauczyciela pozwalać na korzystanie z podręcznika • w nauczaniu gramatyki można stosować algorytmy w postaci graficznej wykresów, tabeli, rysunków • podczas prezentacji materiału zestawiać zjawiska gramatyczne języka polskiego ze zjawiskami gramatycznymi charakterystycznymi dla języka obcego • prowadzić rozmówki na tematy dotyczące uczniów • dawać więcej czasu na wypowiedzi ustne 		
--	--	--	--

	<p>i prace pisemne</p> <ul style="list-style-type: none"> • liberalnie oceniać poprawność ortograficzną i graficzną pisma • oceniać za wiedzę i wysiłek włożony w opanowanie języka, kłaść większy nacisk na wypowiedzi ustne 		
--	---	--	--

Uczeń z ADHD

(zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi, zespołem hiperkinetycznym)

<p>Zespół ten objawia się trwałymi sposobami zachowania, układającymi się w charakterystyczną triadę objawów:</p> <p><u>1. problemy z utrzymaniem uwagi</u> - charakteryzuje się krótkim czasem skupienia uwagi na lekcji, trudnościami w koncentracji, nieumiejętnością wybrania tego, na czym w danym momencie należy się skupić oraz bardzo łatwym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>stworzenie uczniowi uporządkowanego środowiska</u>; uczeń powinien znać plan lekcji, ale także plan poszczególnych godzin lekcyjnych, by móc przewidzieć co za chwilę nastąpi • zapewnienie metod wychowania i nauczania dopasowanych do możliwości i potrzeb ucznia, • <u>stała współpraca między rodzicami i nauczycielami,</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • stymulacja polisensoryczna (poznawanie poprzez patrzenie, słuchanie i dotykanie) • metody poszukujące • metody kierowania samodzielna pracą ucznia • metody 	<ul style="list-style-type: none"> • nagrane teksty lektur na nośnikach elektronicznych (e-booki, audiobooki) • program komputerowy do odczytywania
---	--	--	---

<p>rozpraszaniem się pod wpływem bodźców zewnętrznych</p> <p><u>2. problemy z impulsywnością i kontrolą zachowań</u>, wykonywanie przez ucznia czynności bez przewidywania jakie mogą być ich następstwa; uczeń „najpierw działa, a potem myśli”</p> <p><u>3. nadmierna ruchliwość</u> ucznia nie połączona z wykonywaniem przez niego zadania</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie z ADHD są w ciągłym biegu., poszukują wrażeń, są obdarzeni mnóstwem energii, aktywni, wiecznie w ruchu • przychodzi im do głowy mnóstwo pomysłów jednocześnie, mają problemy z doprowadzeniem spraw do końca, często odkładają powierzone im zadanie • miewają zmienne nastroje, w mgnieniu oka mogą przejść z radości do przygnębienia, bez 	<p>np. umawianie się z rodzicami na cotygodniowy telefoniczny kontakt lub wprowadzenie zeszytu, w którym zapisywane są ważne informacje</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczanie w mało licznych klasach • <u>nie należy karać ucznia za objawy ADHD</u> -karanie ucznia za niezależne od niego objawy, spowoduje, że zacznie ono się bać szkoły, jako miejsca, w którym spotykają go niezrozumiałe i niesprawiedliwe przykrości • <u>nie wzmacniać niewłaściwych zachowań</u> - zwykle uwaga nauczyciela koncentruje się na uczniach, które sprawiają problemy, w ten sposób wzmacniamy zachowania, których nie chcielibyśmy wzmacniać (praca z uczniem nadpobudliwym wymaga zauważenia tych rzadkich chwil, kiedy pracuje i zachęcania go do dalszego wysiłku, <p>POCHWAŁA doda uczniowi</p> 	<p>oparte na działaniu praktycznym</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokaz (okazów naturalnych, modeli ilustracji) • opis i pogadanka (związane z konkretem) • drama • ćwiczenia kierujące aktywnością ruchową ucznia i poprawiające jego zdolność skupienia uwagi i koncentracji • elementy muzykoterapii • elementy biblioterapii • relaksacja • elementy arteterapii • metody 	<p>tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> • edytory tekstu • terminarze lub „przypomnienacze” komputerowe • wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp. • pomoce audiowizualne, np. projektor • kalkulatory
---	--	--	--

<p>żadnej widocznej przyczyny</p> <ul style="list-style-type: none"> • łatwo ich rozdrażnić, a nawet rozwścieczyć, szczególnie wtedy, gdy im się przeszkadza, lub gdy zmieniają temat • mają spore luki w pamięci • uczeń z nadmiarem energii i nadruchliwością hałaśliwy i niegrzeczny, ma ogromny temperament • zawsze „zawala”, zapomina, gubi się „wpada w szar”, wdaje się w dyskusje z nauczycielem, popełnia „gafy”, trudno za nim nadążyć • w rozmowie przeskakuje z tematu na temat • zaburzenie może charakteryzować się też niedoborem energii; uczeń, najczęściej dziewczyna (dziewczęta mają częściej niż chłopcy tę formę ADHD), siada w klasie w ostatniej ławce, w czasie lekcji wyglądając przez okno oddaje się rozmyślaniom, jest rozmarzona, z głową w obłokach, 	<p>sił do heroicznego wysiłku spokojnego siedzenia i skupiania się na zadaniach)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>mówić tak, aby uczeń usłyszał co do niego</u> mówimy - osoba z ADHA w swoim życiu słyszy głównie czego mu nie wolno (dlatego bardzo ważne jest jasne określenie, co ma w danej chwili wykonać - lepiej wydać uczniowi polecenie „Otwórz zeszyt i zapisz temat”, niż „Przestań się kręcić i przeszkadzać”) • należy <u>dzielić długie, złożone zadania, polecenia na etapy, ze względu na</u> zaburzenia uwagi taki uczeń ma kłopoty ze zrozumieniem złożonych poleceń, gdyż części nie usłyszy, a o części zapomni • <u>początek każdej uporządkowanej działalności powinien być jasno i wyraźnie zaakcentowany</u> np. „Uwaga, zaczynamy pisać” (uczeń z ADHD 	<p>interakcyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy integracji sensorycznej • elementy socjoterapii 	
--	--	---	--

<p>zawsze" nieobecna"</p>	<p>bardzo łatwo przechodzi od sensownej, uporządkowanej działalności np. wykonywania zadań, do działalności nieuporządkowanej - dłubanie cyrklem w ławce, ale bardzo trudno przechodzi drogę odwrotną)</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczeń z zaburzeniami uwagi może pracować krótko. Musimy <u>pozwolić mu w jego naturalnym rytmie oderwać się od pracy</u> • pochodną zaburzeń uwagi jest zapominanie, dlatego zawsze <u>sprawdzamy, czy zapisało co jest zadane</u>, co ma przynieść na jutro, zapisujemy termin klasówki • uczeń musi bardzo wyraźnie wiedzieć jakie zachowania są niedopuszczalne i jakie za to grożą konsekwencje. (ZASADY - KONSEKWENCJE) • uczeń z ADHD <u>powinien zawsze siedzieć w pierwszej ławce</u>, jak najbliżej nauczyciela, albo 		
---------------------------	--	--	--

	<p>sam, albo posadzony z najspokojniejszym uczniem w klasie</p> <ul style="list-style-type: none"> • należy <u>uczyć</u> <u>porządkowania i organizowania</u> swojej wiedzy oraz tworzenia notatek (np. sporządzanie planów, schematów itp.) • <u>okiełznać nadruchliwość</u> - uczeń z ADHD musi się ruszać więcej niż jego rówieśnicy, nie można tego zlikwidować, warto zatem obejść (Możemy ustalić z dzieckiem, że może kręcić się w obrębie ławki, machać nogami ale kategorycznie zakazane jest wychodzenie z ławki. Ponieważ każda okazja do ruchu jest dobra, możemy prosić, aby uczeń rozdał kolegom z klasy pomoce szkolne, przyniósł mapę, kredę, start tablicę itp. W ten sposób zmniejszymy niepożądaną nadruchliwość, a także pozwolimy poczuć się ważnym, potrzebnym i 		
--	--	--	--

	akceptowanym.) • jeśli jest to konieczne należy <u>zapewnić terapię</u> <u>rodziny, leczenie</u> <u>farmakologiczne, terapię</u> indywidualną ucznia ukierunkowaną na poprawę obrazu samego siebie (terapia odbywa się na terenie poradni psychologiczno- pedagogicznej)		
--	---	--	--

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH - zasady ogólne

1. **Uczniowie o inteligencji niższej niż przeciętna** - uzyskują słabe wyniki w nauce, pomimo dużego własnego nakładu pracy i intensywnej stymulacji rozwoju; program szkoły ogólnodostępnej jest dla nich trudny, a przede wszystkim **zbyt szybko realizowany**. W tej grupie uczniów można mówić o obniżeniu wymagań pamiętając jednak, że obniżenie kryteriów jakościowych nie może zejść poniżej podstawy programowej. Konieczne jest dostosowanie zarówno w zakresie formy, jak i treści wymagań.

Ogólne wymagania co do formy :

- o omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności
- o pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie
- o podawanie poleceń w prostszej formie
- o unikanie trudnych/bardzo abstrakcyjnych pojęć
- o częste odwoływanie się do konkretnego przykładu
- o unikanie pytań problemowych, przekrojowych

o uwzględnienie wolniejszego tempa pracy (mniej zadań na klasówkach, zadawanie do domu

tyle, ile dziecko jest w stanie wykonać samodzielnie)

o szerokie stosowanie zasady pogładowości

o odrębne instruowanie dzieci - tłumaczenie poleceń

Wymagania na poszczególne oceny dla uczniów

z opiniami i orzeczeniami

JĘZYK OBCY

OCENA WYMAGANIA

Niedostateczna

uczeń nie opanował minimum wiadomości z języka obcego. Niechętnie uczestniczy w lekcjach, nie wykonuje ćwiczeń i zadań przygotowanych przez nauczyciela, nie posiada zeszytu ani podręcznika, nie odrabia zadań domowych.

Dopuszczająca

uczeń posiada uzupełniony zeszyt i podręcznik do języka obcego, wykonuje ćwiczenia na lekcjach oraz zadania domowe. Opanował przynajmniej kilka kluczowych słów z danej lekcji, nie potrafi ich właściwie napisać, ale ich wymowa przynajmniej trochę przypomina wymowę danego słowa w języku obcym. Potrafi dopasować obce słowa do ich polskich odpowiedników. Potrafi wykonywać ćwiczenia gramatyczne bazując na przedstawionych przykładach zdań. Wykonuje ćwiczenia i zadania z pomocą nauczyciela. Popętnia błędy zarówno gramatyczne jak i leksykalne. Słabo czyta, ale stara się odczytywać tekst, w razie dużych problemów z czytaniem, stara się powtarzać czytane przez nauczyciela słowa i części zdania.

Dostateczna

uczeń posiada uzupełniony zeszyt i podręcznik do języka obcego, wykonuje ćwiczenia na lekcjach oraz zadania domowe. Jest w stanie opanować przynajmniej 7 słów z danej lekcji, potrafi je w miarę poprawnie wymówić, choć może popełniać błędy w pisowni. Potrafi podać polskie odpowiedniki tych słów, dopasować obce słowa do ich polskich odpowiedników. Potrafi wykonywać zadania gramatyczne bazując na przedstawionych przykładach, potrafi ogólnie scharakteryzować dany czas gramatyczny (operator, końcówka, zastosowanie,

kilka charakterystycznych słów). Wykonuje ćwiczenia i zadania z pomocą nauczyciela, ale również samodzielnie, a nauczyciel tylko monitoruje jego postępy. Popętnia liczne błędy zarówno gramatyczne jak i leksykalne. Potrafi przeczytać tekst, choć z licznymi błędami. Potrafi częściowo zrozumieć czytany tekst i wydobyć chociaż kilka kluczowych informacji.

Dobra

uczeń starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy do języka obcego, wykonuje ćwiczenia na lekcjach oraz zadania domowe. Jest w stanie opanować większą część słownictwa z danej lekcji i polskie odpowiedniki słów angielskich, choć może popełniać nieliczne błędy w pisowni. Zna zasady zastosowania danego czasu czy konstrukcji gramatycznej, potrafi utworzyć zdania w danym czasie, choć mogą być one z nielicznymi błędami. Rozumie sens prostych tekstów i potrafi wydobyć z nich kluczowe informacje i zapisać je. Potrafi samodzielnie tworzyć proste teksty. Potrafi ładnie czytać, choć może popełniać nieliczne błędy.

Bardzo dobra

uczeń starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy do języka obcego, wykonuje ćwiczenia na lekcjach oraz zadania domowe. Jest w stanie opanować większą część słownictwa z danej lekcji i polskie odpowiedniki słów obcych. Uczeń ładnie czyta, popełnia tylko nieliczne błędy w wymowie. Zna zasady zastosowania danego czasu czy konstrukcji gramatycznej, potrafi utworzyć zdania w danym czasie. Rozumie sens tekstów (prostych i złożonych) i potrafi wydobyć z nich kluczowe informacje i zapisać je. Potrafi napisać i zorganizować tekst, choć mogą występować w nim błędy gramatyczne, ortograficzne i interpunkcyjne. Potrafi wypowiadać się w języku obcym na tematy z życia codziennego.

UWAGA

- uczeń z orzeczeniem/opinią PPP jest w stanie opanować konieczne i podstawowe wiadomości zawarte w programie nauczania, ale wymaga to od niego znacznie więcej czasu i wkładu pracy, w porównaniu z pozostałymi uczniami w klasie. Przy ocenie osiągnięć ucznia z każdego typu niepełnosprawnością należy szczególnie doceniać własną

aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

OCENIANIE UCZNIÓW Z ORZECZENIEM PPP

• Zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów reguluje rozporządzenie MEN z dnia 10 czerwca 2015r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. 2015 poz. 843)

Szczególnie ważne jest, aby ocena pełniła funkcję: motywacyjną, wspierającą oraz informacyjną.

Ocena w wymiarze motywacyjnym powinna być:

- pozytywna, czyli podkreślająca umiejętności dziecka oraz wszelki włożony w pracę wysiłek
- jawna i jasna, czyli w postaci komentarza ustnego lub pisemnego połączonego z pełnym wyjaśnieniem kryteriów oceny
- rozstrzygana zawsze na korzyść ucznia w sytuacji niejednoznacznej kryterialnie
- uwzględniająca możliwości i potrzeby ucznia, czyli odpowiadająca jego aspiracjom, służąca realizacji zasady podmiotowości ucznia

Ocena w wymiarze wspierającym powinna:

- uwzględniać postępy, a nie wyłącznie efekty
- być ukierunkowana na każdego ucznia osobno
- brać pod uwagę wyjątkowe i specyficzne cechy każdego ucznia włącznie z jego zainteresowaniami, ograniczeniami oraz właściwym jemu tempem pracy
- odwoływać się do podstawy programowej, a nie stosowanego przez nauczyciela programu nauczania

Ocena w wymiarze informacyjnym powinna:

- dostarczać uczniowi informacji na temat czynionych przez niego postępów w nauce
- wskazywać rodzicom ucznia jego osiągnięcia na poszczególnych etapach procesu edukacji
- stanowić dla innych nauczycieli punkt odniesienia co do rzeczywistych możliwości ucznia w danym zakresie programowym

Odwołując się do ogólnych zasad oceniania ucznia z niepełnosprawnością należy podkreślić, że zadaniem nauczyciela danego przedmiotu jest ocenienie osiągnięć ucznia w stosunku do stopnia realizacji zmodyfikowanego na jego potrzeby programu.

INFORMACJA ZWROTNA

NAUCZYCIEL - RODZIC

Podczas wywiadówek, indywidualnych konsultacji, rozmów nauczyciel:

- informuje o wymaganiach i kryteriach oceniania,
- informuje o aktualnym stanie rozwoju i postępów w nauce,
- dostarcza informacji o trudnościach ucznia w nauce,
- dostarcza informacji o uzdolnieniach ucznia,
- daje wskazówki do pracy z uczniem.

NAUCZYCIEL - UCZEŃ

- informuje uczniów o wymaganiach i kryteriach oceniania,
- pomaga w samodzielnym planowaniu rozwoju,
- motywuje do dalszej pracy.

NAUCZYCIEL - WYCHOWAWCA KLASY - DYREKTOR

- nauczyciel wpisuje oceny do dziennika,
- nauczyciel informuje wychowawcę klasy o aktualnych osiągnięciach ucznia,
- nauczyciel lub wychowawca informuje dyrekcję o sytuacjach wymagających jego zdaniem interwencji.

- Na początku roku szkolnego uczniowie wszystkich klas piszą diagnozę wstępną, sprawdzającą poziom wiedzy i umiejętności (oceny nie są brane pod uwagę podczas wystawiania oceny śródrocznej czy rocznej).
- Uczniowie są systematycznie (co tydzień bądź dwa tygodnie) oceniani za opanowanie podanego wykazu słówek i zwrotów. Nauczyciel może podzielić większą liczbę słówek na dwie lub trzy mniejsze kartkówki, z których wystawi jedną ocenę na podstawie średniej.
- Podczas kartkówek z gramatyki nauczyciel może obniżyć o pół stopnia ocenę, jeżeli w pracy pojawią się błędy ortograficzne.
- Na koniec semestru i roku szkolnego uczniowie piszą diagnozę końcową sprawdzającą rozwój wszystkich sprawności językowych, a w trakcie każdego semestru co najmniej jeden duży sprawdzian.

Opracowała

mgr Joanna Nawrocka

BIBLIOGRAFIA

1. Bogdanowicz M., Adryjanek A., (2005), *Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów*, Gdynia, Operon
2. Bogdanowicz M., Czabaj R., (2008), *Modelowy system profilaktyki i pomocy psychologiczno-pedagogicznej ucznia z dysleksją*, Gdynia, Operon
3. Bogdanowicz M., Smoleń M., (red.) (2004), *Dysleksja w kontekście nauczania języków obcych*, Gdańsk, Harmonia
4. Brejnak W., (2005), *Dysleksja. Poradnik dla nauczycieli, wychowawców i rodziców*, Warszawa PZWL
5. Oszwa U., (2008), *Zaburzenia rozwoju umiejętności arytmetycznych. Problem diagnozy i terapii*, Kraków, Impuls